УДК 330. 322: 005 (477)

Ю. О. Швець,
к. е. н., ст. викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя
В. В. Шайтанова,
студентка 3 курсу факультету менеджменту,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

ФУНКЦІОНУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОН ЯК ЗАСОБУ НАЛАГОДЖЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Yu. Shvets,
Candidate of Economic Sciences, senior lecturer of the Department of Finance,
banking and insurance, Zaporizhzhya national University, Zaporizhzhya
V. Shaytanova,
student to the 3rd course the faculty of management, Zaporizhzhya national University, Zaporizhzhya

FUNCTIONING OF SPECIAL ECONOMIC ZONES AS MEANS OF ESTABLISHING INVESTMENT ACTIVITY: PROBLEMS AND PROSPECTS

У статті розглянуто загальні особливості функціонування та управління спеціальними економічними зонами щодо забезпечення сприятливого інвестиційного клімату. Вказано основні причини, через які розвиток спеціальних економічних зон є потрібним та важливим як для окремих регіонів, так і для країни в цілому. Проаналізовано статистичні дані щодо надходження інвестицій в окремі регіони, а також, в цілому, в Україну. Згідно із статистичними даними, спостерігається спад інвестиційної активності, було розглянуто проблеми, які впливають на низьку ефективність діяльності спеціальних економічних зон та зменшення інвестицій. Особлива увага акцентується на законодавчій базі, яка є основою успішного функціонування спеціальних економічних зон. Було вказано перспективи щодо розвитку спеціальних економічних зон та запропоновано варіанти налагодження інвестиційної діяльності.

The article describes the common features of functioning and management of special economic zones on provision of favorable investment climate. The main reasons for the development of special economic zones is necessary and important, for individual regions and for the country as a whole. Analyzed statistical data on the flow of investments in certain regions and in general in Ukraine. According to statistics, decline in investment activity were considered issues that affect low efficiency of activity of special economic zones and reduction of investment. Special attention is focused on the legislative framework, which is the basis for successful functioning of special economic zones. It was stated the prospects for the development of special economic zones and the proposed modalities for investment activities.

Ключові слова: спеціальні економічні зони, інвестиційна діяльність, іноземні інвестиції, інвестиційні проекти, фінансові ресурси.

Key words: special economic zones, investment activity, foreign investment, investment projects, financial resources.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Інвестування у спеціальні економічні зони (СЕЗ) є важливим для нашої країни, оскільки спостерігається спад економіки, падіння ВВП, збільшення інфляції, девальвація української валюти, майже повне припинення торгівлі із східним сусідом. СЕЗ є дієвим інструментом покращення економічної ситуації в країні, стимулюванням експорту і відповідно залученням іноземної валюти. Крім того, інвестиційна діяльність на територіях СЕЗ дозволить країні більш швидко інтегруватися у ринкову економіку, модернізувати механізми господарювання, розвивати пріоритетні галузі економіки, підвищувати потенціали окремих регіонів, а також впроваджувати новітні технології. Поряд з цим, СЕЗ є одними із головних форм залучення інвестицій, що дозволить підвищити конкурентоспроможність як регіону, так і країни в цілому. Україна вже має певний досвід функціонування СЕЗ, але це питання є доволі складним, оскільки наша держава взяла курс на євроінтеграцію, що означає посилення зовнішньої торгівлі, тобто зона вільної торгівлі з ЄС та приплив іноземних інвестицій в Україну. Таким чином, інвестиційна діяльність у СЕЗ є стратегічно важливими для розвитку економіки країни та добробуту в майбутньому.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Багато вчених, як вітчизняних, так і зарубіжних займалися питаннями дослідження спеціальних економіч-

них зон. Було визначено роль держави у розвитку СЕЗ, виокремлено проблеми функціонування, важливість СЕЗ для економіки країни, доцільність створення, перспективи розвитку СЕЗ та окремі аспекти їх діяльності. У працях таких вчених, як В. Геєць, В. Семиноженко, Г. Сігуа, В. Васенко, вказано чинники, які уповільнюють розвиток спеціальних економічних зон в Україні, а також засоби подолання їх негативного впливу. Серед вчених, які займалися дослідженням питання СЕЗ слід виокремити: А. Анісімова; С. Аржевітін; Л. Бальцерович; В. Борщевський; Л. Бранстетер; І. Бобух; Д. Гермідіс; І. Голдберг; І. Гавришкін; П. Друкер; Ж. Дюшен; О. Кузьмін; Г. Колодко; Ю. Лук'янов; Н. Мікули; А. Олешко; М. Портер; Ю. Уманців; А. Філіпенко; Р. Фісман; С. Фолей; Й. Шумпетер; О. Шниркова.

НЕ ВИРІШЕНІ РАНІШЕ ПРОБЛЕМИ, ЩО Є ЧАСТИНОЮ ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Основною невирішеною проблемою, яка стосується СЕЗ є механізм вибору типу СЕЗ для певної території та вирішення питання щодо доцільності інвестування саме в цю спеціальну економічну зону. Також проблемою є недосконалість відповідної законодавчої бази, спеціальних нормативно-правових актів, які регулюють діяльність СЕЗ, а особливо інвестиційну діяльність як резидентів, так і не резидентів. Доцільно відзначити, що функціонування СЕЗ в Україні сприймається різними науковцями неоднозначно — є і прихильники, і противники, що обумовлено тим, що результати діяльності суб'єктів господарювання в СЕЗ різні.

ЦІЛІ СТАТТІ

Метою статті є дослідити особливості функціонування та управління спеціальними економічними зонами в Україні щодо забезпечення сприятливого інвестиційного клімату, оцінити інвестиційну активність України, розглянути проблеми діяльності в СЕЗ, виокремити перспективи щодо розвитку СЕЗ та налагодження інвестиційної діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Згідно з Господарським кодексом України та Закон України "Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон", спеціальною (вільною) економічною зоною вважається частина території України, на якій встановлено спеціальний правовий режим господарської діяльності, особливий порядок застосування та дії законодавства України [8; 9]. Відповідно СЕЗ можуть бути міста, окремі території, порти, аеропорти, інші об'єкти інфраструктури, на території яких діють економічні пільгові умови для резидентів та нерезидентів.

Регіони нашої країни мають різний економічний розвиток, тому стимулювання надходження іноземних інвестицій у короткий термін можливо шляхом створення СЕЗ, тобто територій з преференційним режимом інвестування, що є важливим фактором швидкого та ефективного економічного і соціального розвитку особливо для країн з перехідною економікою, до яких належить Україна.

Діяльність всіх суб'єктів господарювання у СЕЗ регулюється нормативно-правовими актами такими, як: ГК України; законодавством про інвестиційну діяльність; про режим іноземного інвестування; про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон; про створення конкретної спеціальної (вільної) економічної зони, що визначає територію, статус і строк дії СЕЗ.

Варто зауважити, що сьогодні в Україні поняття "спеціальна економічна зона" дискредитоване і асоціюється у більшості громадян, як правило, з корупцією і втраченими бюджетними коштами. Подібне дійсно має місце, але є приклади успішних проектів, які дозволили залучити інвестиції у високотехнологічні виробництва і створити робочі місця.

На нашу думку, функціонування СЕЗ в Україні потрібно для:

— соціального та економічного розвитку депресивних територій або територій з наявним потенціалом;

— розвитку пріоритетних галузей економіки;

— підвищення конкурентоспроможності економіки;

— виходу на зовнішні ринки, збільшення експорту;

— підвищення іміджу підприємств;

— розвитку інновацій в економіці;

— реалізації інвестиційних проектів;

— залучення іноземних інвестицій;

— подолання безробіття шляхом створення нових робочих місць, збільшення заробітної плати;

— ефективного користування природними та трудовими ресурсами, вирішення екологічних проблем;

— введення пільгових податкових режимів;

— переймання досвіду інших країн у передових технологіях.

З вищезазначеного слід наголосити на тому, що створення сприятливого інвестиційного клімату для інвесторів є головною запорукою ефективного функціонування СЕЗ. Для цього потрібно вжити певних заходів, зокрема: надати гарантії захисту права власності; налагодити ефективну співпрацю з адміністрацією; надати можливість вільно переміщувати капітал та товари; забезпечити здійснення контрольованої, стабільної та довгострокової економічної політики. У 2005 р. був прийнятий закон "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 р.", який скасував пільговий режим у СЕЗ, а відтак позбавив податкових пільг та гарантій інвесторів СЕЗ щодо незмінності правового режиму їхньої діяльності. Неадекватність політики української влади щодо СЕЗ призвела до зниженні інвестиційної активності і відтоку закордонних інвестицій (табл. 1).

У таблиці 1 показано, що 3 СЕЗ (Донецьк, Азов, Порт Крим) на сьогоднішній день не діють, отже, на ці території не надходять іноземні інвестиції [5, с. 17—19]. Відповідно, на інші СЕЗ є більше навантаження щодо отримання прибутку для держави.

Аналізуючи таблицю 2, простежується загальна тенденція до зниження надходження іноземних інвестицій в регіони, які мають спеціальні економічні зони.

З таблиці 3 видно, що відбулася динаміка до зниження інвестиційної активності по Україні.

За результатами проведених досліджень, слід відзначити, що результати діяльності СЕЗ неоднорідні і в більшості випадків не виправдали очікувань. За таких умов в Україні існують проблеми щодо розвитку СЕЗ та залучення інвестицій та причинами цього є [1, с. 169—170]:

1. Глибока економічна криза, нестабільність і недосконалість законодавства та політики уряду, не-

Таблиця 1. Термін діяльності спеціальних економічних зон України

№	Назва СЕЗ (область, в якій розташована)	Визначений термін діяльності	Фактичний період реалізації проектів (роки)	Обсяг інвестицій, які передбачалося залучити, млн дол.
1.	Донецьк (Донецька обл.)	21.07.1998 – 21.07.2058 рр.	1998 – 2014	500
2.	Азов (Донецька обл.)	21.07.1998 – 21.07.2058 рр.	1998 – 2014	400
3.	Закарпаття (Закарпатська обл.)	09.01.1999 – 09.01.2029 рр.	1999 – 2016	1300
4.	Інтерпорт Ковель (Волинська обл.)	01.01.2000 – 01.01.2020 рр.	2000 – 2016	18
5.	Миколаїв (Миколаївська обл.)	01.01.2000 – 01.01.2030 рр.	2000 – 2016	650
6.	Порто – Франко (Одеська обл.)	01.01.2000 – 01.01.2025 рр.	2000 – 2016	78
7.	Порт Крим (Автономна Республіка Крим)	01.01.2000 – 01.01.2030 рр.	2000 – 2014	150
8.	Славутич (Київська обл.)	30.06.1998 – 01.01.2020 рр.	1998 – 2016	118
9.	Курортополіс Трускавець (Львівська обл.)	01.01.2000 – 01.01.2020 рр.	2000 – 2016	100
10.	Яворів (Львівська обл.)	17.02.1999 – 01.01.2020 рр.	1999 – 2016	277
11.	Рені (Одеська обл.)	17.05.2000 – 17.05.2030 рр.	2000 – 2016	58

Джерело: складено автором на основі [10].

стабільність умов ведення бізнесу в країні, в тому числі і в СЕЗ.

2. Збільшення суми стягнення податків до державних та місцевих бюджетів з виробника, замість його економічного стимулювання; недостатнє фінансування або відсутність державних бюджетних трансфертів на розвиток СЕЗ, що зменшує зацікавленість інвесторів.

3. Розбіжність та протиріччя цілей держави у планах та при їх виконанні; відсутність єдиної державної концепції розвитку певної галузі.

4. СЕЗ не є вузькоспеціалізованими, а тому виникають нерівності при наданні податкових пільг; запровадження пільг лише за територіальним принципом, ігноруючи галузевий.

5. Недосконалість базової інфраструктури; недостатній розвиток високотехнологічних галузей.

6. Використання СЕЗ для "тіньової економіки" (контрабанди, "відмивання грошей", легалізації незаконних доходів та ухиляння від сплати податків, сумнівні схеми експорту).

7. Невдало вибране місце розташування та необгрунтоване обрання пріоритетів розвитку СЕЗ; спроби розповсюдити статус СЕЗ на великі території або невеликі адміністративні одиниці.

8. Неефективна галузева структура інвестування, а тому нерівні умови доступу до можливості працювати в СЕЗ для різних інвесторів.

9. Ігнорування соціально-психологічних аспектів діяльності СЕЗ.

Відповідно до наведеного переліку проблем слід зауважити, що інвестування здійснюється на основі владно-розпорядчого та адміністративного принципу, тобто правила інвестування встановлюються та змінюються нашою державою в односторонньому порядку.

Відповідно, вплив проблем на СЕЗ виявляється у тому, що СЕЗ не є успішними в своїй діяльності і не розвиваються; не мають чіткої програми розвитку та конкретної спрямованості; не захищені законодавчою базою і тому не є прибутковими.

Кожний регіон та країна в цілому намагається залучити якнайбільше інвесторів з великими капіталовкладеннями. Відповідно, вкладаючи значні обсяги коштів на тривалий термін, інвестор хоче мати достатні гарантії того, що його діяльність буде захищена відповідною нормативно-правовою базою. Лише за таких умов він зможе точно розрахувати свої майбутні прибутки та спрямовуватиме кошти у визначену галузь.

Тому особливої актуальності набуває питання вдосконалення інвестиційного законодавства [4; 13—16], створення законодавчої бази для стимулювання вітчизняних та іноземних інвесторів щодо владання коштів в економіку країни та її окремі регіони, а саме:

Таблиця 2. Обсяги прямих інвестицій в регіони (області) зі спеціальними економічними зонами, млн дол.

№	Область	2013		2014		2015	
		на поч.	на кін.	на поч.	на кін.	на поч.	на кін.
1.	Автономна Республіка Крим	1461,6	1608,9	-	-	-	-
2.	Волинська	380.5	339,3	341,3	271,8	271,2	248,1
3.	Донецька	3187,0	3510,5	3602,5	2550,4	2168,3	1827,7
4.	Закарпатська	406,4	447,4	437,5	376,6	334,2	311,5
5.	Київська	1835,2	1948,3	1988,5	1653,8	1787,2	1627,1
6.	Львівська	1637,8	1706,0	1701,4	1374,9	1374,6	1248,1
7.	Миколаївська	244,7	280,5	282,8	232,6	228,9	212,7
8.	Одеська	1629,1	1670,7	1671,7	1432,5	1430,4	1337,4

Джерело: складено автором.

Таблиця 3. Прямі іноземні інвестиції в Україну за 2013—2016 рр.

Дата	Обсяг інвестицій, млн дол.	Приріст (у порівнянні з минулим роком)	
		млн дол.	%
01.01.2013	54462,40	5100,1	10,3
01.01.2014	58156,90	3694,5	6,8
01.01.2015	45916,00	-12240,9	-21.0
01.01.2016	43371,40	-2544,6	-5,5

Примітка: складено автором на основі [11].

— закріплення національного режиму діяльності для іноземних інвестицій;

— захист іноземних інвестицій за допомогою законодавчо закріплених гарантій;

— розширення вже існуючих гарантій, впровадження страхування ризиків;

— механізм надання податкових пільг для інвесторів.

Проблемним питанням є те, що СЕЗ розглядаються тільки з фіскальної точки зору: як засіб звільнення від сплати податків та отримання пільг для швидкого збагачення; як засіб вирішення проблем регіону — спад виробництва, слабка інфраструктура, безробіття, соціальні та екологічні проблеми. Тому завданням держави є розвиток СЕЗ та створення сприятливого інвестиційного клімату. Для того, щоб СЕЗ в майбутньому приносили користь і прибуток, треба вкласти державні кошти в цей регіон. Інвестор повинен бути зацікавлений саме в цій країні, саме в цьому регіоні, що є можливим за умови вирішення ряду проблем держави та налагодження розвитку підприємств.

Поряд з цим, окрім іноземних інвестицій, варто звернути увагу на вітчизняні. Іноземні інвестори не завжди вкладають кошти в модернізацію виробництва. Тому не варто ігнорувати вітчизняні інвестиції, вони також можуть бути дуже корисними.

Найбільшими бар'єрами для інвесторів наразі є: широке розповсюдження корупції; недовіра до судової системи; військова агресія Російської Федерації; непередбачуваний валютний курс; нестабільна фінансова система; високі податкові ставки.

Відповідно до проведеного аналізу, перспективами щодо розвитку та налагодження інвестиційної діяльності є:

1. Подолання корупції, забезпечення політичної стабільності в країні.

2. Доопрацювання, вдосконалення, впорядкування законодавчої бази, забезпечення її стабільності, виправлення суперечностей та невідповідностей, приведення у відповідність з міжнародними правовими актами.

3. Створення високорозвиненої кредитно-страхової, банківської систем, функціонування на території СЕЗ змішаних та іноземних банків.

4. Створення гарантій захисту інвестицій, в т.ч. іноземних, захист права на вивезення за межі СЕЗ та України прибутків і капіталу, інвестованого у підприємницьку діяльність, забезпечення інтересів інвесторів під час ліквідації СЕЗ, забезпечення стабільності підприємницької діяльності.

5. Удосконалення системи моніторингу та державного контролю за діяльністю суб'єктів господарювання та реалізацією проектів у СЕЗ.

6. Визначення сфер та видів діяльності, які будуть найбільш пріоритетними, які мають потенціал і які потрібно буде розвивати у СЕЗ, розробка програми формування і розвитку кожної СЕЗ з урахуванням географічного положення регіону, його соціальної, транспортної, виробничої та ділової інфраструктури, розгалуженої мережі комунікацій.

7. Аналіз можливих джерел інвестицій та розгляд можливостей щодо надання додаткових пільг, пільгових кредитів, здійснення фінансування з боку держави для розвитку інфраструктури СЕЗ, непряма державна підтримка.

8. Залучення іноземних і вітчизняних підприємців.

9. Вирішення протиріччя в податковій політиці, гарантування конкретності, стабільності пропорційності та прозорості у наданні податкових пільг, відновлення спеціального пільгового режиму оподаткування для суб'єктів господарювання із застосуванням різних наборів фіскальних стимулів.

10. Забезпечення економічного стимулювання виробника.

11. Вдосконалення та створення прозорого інформаційного забезпечення діяльності СЕЗ, створення позитивної репутації за рахунок презентацій в міжнародних колах.

Усі ці заходи підвищать ефективність діяльності СЕЗ та дозволять налагодити стосунки з іноземними інвесторами, не втратити інвестиційну привабливість.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, іноземні інвестиції, надходять до тих країн, де спостерігається стабільна політична ситуація, динамічна економіка, створюються сприятливі умови для інвестування. На прикладі інших країн ми можемо помітити, що залучити інвестиції можна тільки після виконання робіт зі створення сучасної інфраструктури.

Проаналізовано причини створення СЕЗ, серед яких особливо важливими є розвиток територій з наявним потенціалом, впровадження інновацій та залучення іноземних інвестицій.

Згідно з проаналізованими статистичними даними, інвестиційна активність як в окремих регіонах, так і в Україні в цілому має тенденцію до спаду. Така ситуація є причиною політичних, економічних, соціальних чинників. Враховуючи усі ці проблеми, було зазначено перспективи щодо налагодження та розвитку інвестиційної діяльності, а саме подолання корупції та забезпечення стабільності в країні, удосконалення нормативно-правової бази, ефективне стратегічне планування, економічне стимулювання та забезпечення прозорості діяльності. Таким чином, такі економічні інструменти, як СЕЗ, повинні залишатися в країні, але з урахуванням досвіду, переосмисленням та виправленням помилок, відновленням довіри інвесторів.

Література:

1. Єгорова О.О. Спеціальні економічні зони України: результати, проблеми та перспективи / О.О. Єгорова // Науковий вісник Херсонського державного університету: зб. наук. пр. — Херсон, ХДУ. — 2014. — Сер.: Економічні науки. Вип. 5. Ч. 1. — С. 167—173.

2. Денисенко М.П. Іноземне інвестування економіки України / М.П. Денисенко // Актуальні проблеми економіки. — 2016. — № 7. — С. 70—77.

3. Наконечна К.В. Спеціальні економічні зони як дієвий засіб регіональної економічної політики. Досвід

Польщі / К.В. Наконечна // Агросвіт. — 2015 — № 20. — С. 29—35.

4. Бубенець В.Ю. Вільні економічні зони: проблеми, правове регулювання / В.Ю. Бубенець // Юридичні науки: проблеми та перспективи. — Київ, 2016. — С. 13—16.

5. Штань М.В. Макроекономічні умови функціонування спеціальних економічних зон в Україні / М.В. Штань // Інвестиції: практика та досвід. — 2016. — № 19. — С. 16—20.

6. Чмир О.С. Аналіз результатів функціонування вітчизняної системи СЕЗ і ТПР та перспективи її подальшого розвитку / О.С. Чмир, В.І. Пила, В.М. Хілько // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць / Наук. ред. І.Г. Манцурова. — К.: НДЕІ, 2011. — № 10. — С. 173—185.

7. Вітчизняна практика та світовий досвід СЕЗ і ТПР: монографія / О.С. Чмир. — К.: Вістка, 2013. — 251 с.

8. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/436-15

9. Закон України "Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2673-12

10. Основні показники по СЕЗ. [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. — Режим доступу: http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9a321bee-7eaf-48c9-8888-1933f263a96d&title=OsnovniPokaznikiPoSez

11. Прямі іноземні інвестиції в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://insiders.com.ua/spravochnik/inostrannye-investitsii

12. СЕЗам не відкриється? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/macrolevel/sezam-ne-vidkriyetsya-pro-svitoviy-dosvid-vikoristannya-specialnih-ekonomichnih-zon-ta-umovi-za-yakih-yih-instrumentariy-mozhe-stati-pridatnim-dlya-vikoristannya-i-v-ukrayini-_.html

13. Закон України "Про стимулювання розвитку регіонів" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2850-15

14. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

15. Закон України "Про інвестиційну діяльність" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12

16. Закон України "Про режим іноземного інвестування" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр

17. Закон України "Про захист іноземних інвестицій на Україні" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1540a-12

References:

1. Yehorova, O.O. (2014), "Special economic zones in Ukraine: results, problems and prospects", Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu, no. 5, pp. 167—173.

2. Denysenko, M.P. (2016), "Foreign investments in economy of Ukraine", Aktual'ni problemy ekonomiky, vol. 7, pp. 70—77.

3. Nakonechna, K.V. (2015), "Special economic zones as an effective tool of regional economic policy. The Experience Of Poland", Ahrosvit, vol. 20, pp. 29—35.

4. Bubenets', V.Yu. (2016), "Free economic zones: issues, regulation", Yurydychni nauky: problemy ta perspektyvy, pp. 13—16.

5. Shtan', M.V. (2016), "Macroeconomic conditions of functioning of special economic zones in Ukraine", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 19, pp. 16—20.

6. Chmyr, O. S. Pyla, V. I. Khil'ko, V. M. (2011), "Analysis of results of functioning of the national system of SEZ and TPD, and the prospects of its further development", Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini, vol. 10, pp. 173—185.

7. Chmyr, O. S. (2013), Vitchyzniana praktyka ta svitovyj dosvid SEZ i TPR [Domestic practice and international experience of FEZ and TPD], Vistka, Kyiv, Ukraine.

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), Commercial code of Ukraine, available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/436-15 (Accessed 15 April 2017).

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On general principles of creation and functioning of special (free) economic zones", available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2673-12 (Accessed 15 April 2017).

10. Official website of the Ministry of economic development and trade of Ukraine (2017), "The main indicators for the FEZ", available at: http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9a321bee-7eaf-48c9-8888-1933f263a96d&title=OsnovniPokaznikiPoSez (Accessed 15 April 2017).

11. Insiders (2017), "Foreign direct investment in Ukraine", available at: https://insiders.com.ua/spravochnik/inostrannye-investitsii (Accessed 15 April 2017).

12. Mirror of the week. Ukraine (2017), "SEZam ne vidkryiet'sia?", available at: http://gazeta.dt.ua/macrolevel/sezam-ne-vidkriyetsya-pro-svitoviy-dosvid-vikoristannya-specialnih-ekonomichnih-zon-ta-umovi-za-yakih-yih-instrumentariy-mozhe-stati-pridatnim-dlya-vikoristannya-i-v-ukrayini-_.html (Accessed 15 April 2017).

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On stimulation of development of regions", available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2850-15 (Accessed 15 April 2017).

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), Tax code of Ukraine, available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (Accessed 15 April 2017).

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On investment activities", available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12 (Accessed 15 April 2017).

16. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On regime of foreign investments", available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр (Accessed 15 April 2017).

17. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On the protection of foreign investments in Ukraine", available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1540a-12 (Accessed 15 April 2017).

Стаття надійшла до редакції 18.04.2017 р.